Rapport van bevindingen over bewaking eindniveau hbo-bachelor Commerciële Economie Hogeschool Inholland

7 november 2013

NVAO bevindingen over bewaking van het eindniveau Panelrapport

1	**Samenvatting**	**3**
2	**Voorgeschiedenis**	**5**
3	**Werkwijze panel**	**6**
3.1	Samenstelling panel	6
3.2	**Opdracht aan het panel**	6
3.3	**Voorbereiding**	7
3.4	Locatiebezoek	8
3.5	Totstandkoming rapport	8
4	**Beschrijving van de opleiding**	**10**
4.1	Algemeen	10
4.2	Profiel instelling	10
4.3	Profiel opleiding	10
5	**Opleidingsbeoordeling**	**12**
5.1	Standaard 16	12
5.2	Conclusie	14
5.3	Aanvullende bevindingen	15
6	**Overzicht oordelen**	**18**
Bijlage 1: Samenstelling panel		**19**
Bijlage 2: Programma locatiebezoek		**21**
Bijlage 3: Overzicht van bestudeerde documenten		**23**
Bijlage 4: Beoordelingsformulier		**24**
Bijlage 5: Lijst met afkortingen		**26**

1 Samenvatting

Naar het oordeel van het panel heeft de opleiding Commerciële Economie aangetoond dat realisatie van het hbo-bachelorniveau is gewaarborgd. De tekortkoming op standaard 16 (toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties), die werd geconstateerd bij de uitgebreide opleidingsbeoordeling van het panel in het voorjaar van 2012, is weggenomen. De opleiding heeft daarmee het noodzakelijk herstel gerealiseerd. Alle standaarden worden nu positief beoordeeld, de opleiding is accreditatiewaardig. Het panel wijst wel op problemen die het gevolg zijn van het noodzakelijke transformatieproces naar een hbo-waardige opleiding.

Om vast te stellen dat het niveau nu gewaarborgd is heeft het panel twintig eindwerken beoordeeld. Over het geheel genomen zijn de eindwerken duidelijk van betere kwaliteit dan de eindwerken uit 2012. Het panel beoordeelde twaalf eindwerken als voldoende, vijf eindwerken waren voldoende tot goed, een eindwerk behaalde een goed en het panel trof één zeer goed eindwerk aan. Uiteindelijk is slechts één eindwerk als onvoldoende beoordeeld. Daarbij wil het panel opmerken dat dit eindwerk zeker een aantal kwaliteiten demonstreert: de stappen van het onderzoek worden netjes doorlopen.

De waarderingen door het panel zijn ook grotendeels in overeenstemming met de beoordeling door de opleiding. Uit de overeenstemming tussen de beoordeling door het panel en door de opleiding blijkt dat het hbo-niveau nu in het algemeen voldoende is geijkt.

Het panel is van oordeel dat het aantal goede eindwerken duidelijk hoger is. Ook is de systematiek en de gebruikte methodiek in de eindwerken verbeterd. De eisen zijn omhoog geschroefd en worden ook goed gehandhaafd. Het panel is niet geconfronteerd met duidelijk ondermaatse werken zoals bij de vorige beoordeling nog wel het geval was.
Ook de beoordelingssystematiek en de feedback op de beoordelingen is duidelijk verbeterd. De ingevulde beoordelingsformulieren laten zien dat er beter wordt beoordeeld.

Met betrekking tot de opdracht aan het panel kan worden vastgesteld dat het eindniveau, zoals uit de eindwerkstukken blijkt voldoende is geborgd. In het algemeen is sprake van voldoende niveau en hbo-waardige afstudeerwerken.
Het panel heeft eveneens aandacht besteed aan een aantal maatregelen waarin de blijvende borging besloten ligt. De opleiding werkt aan een gedragen en uitgewerkte visie op het hbo-bachelorniveau en de rol van het onderzoek hierin. De visie op onderzoek is uitgeschreven en vervolgens geconcretiseerd in beoordelingscriteria.
De opleiding heeft vele inspanningen geleverd om tot een goede afstemming te komen over de eisen waaraan hbo-bachelor waardige eindwerken moeten voldoen. De docenten zijn getraind. Er hebben onder externe begeleiding intervisiebijeenkomsten plaatsgevonden. De beoordelaars van eindwerken komen minimaal één keer per drie weken bij elkaar als centrale afstudeercommissie en bespreken en beoordelen groepsgewijs de onderzoeksvoorstellen en de afstudeerscripties aan de hand van vastgestelde criteria. Door deze intervisie groeit de normering naar elkaar toe. Er wordt hard gewerkt om voor het docententeam een gezamenlijke norm te creëren. De studenten herkennen in de ontwikkelingen een opgaande lijn.

Voor de derde- en vierdejaars studenten zijn ondersteunende extra-curriculaire workshops verzorgd, gericht op het ontwikkelen van onderzoeksvaardigheden.

De opleiding heeft het aantal uren voor docenten in het afstudeertraject uitgebreid van 18 tot 24 uur per student. Zolang als nodig wordt het aantal van 24 uur per student gehandhaafd. Het panel heeft kunnen vaststellen dat de studenten ook ervaren dat er meer begeleiding beschikbaar is.
Tevens is de afstudeerfase duidelijk gestructureerd in tien stappen met een heldere beschrijving van toetsmomenten, producten en deadlines.

Naar het oordeel van het panel heeft de opleiding daarmee alles in huis om het eindniveau goed te borgen, zoals blijkt uit de eindwerken die zijn beoordeeld. Maar het panel constateert wel dat zich bij deze veranderingsprocessen fricties voordoen. De rendementen blijven duidelijk achter. De instelling signaleert tevens dat er sprake is van een zeker professionele verkramping binnen de opleiding, waardoor voorzichtig wordt omgegaan met goedkeuringen van afstudeerplannen en -werkstukken. Die voorzichtigheid is ontstaan door de grote druk die nu wordt gelegd op het handhaven van het niveau. De huidige afstudeerders hebben daar onmiskenbaar hinder van ondervonden doordat zij geconfronteerd werden met hogere eisen en achterstanden moeten inlopen, maar ook omdat zij te maken kregen met veranderende maar soms ook voor hen onduidelijke eisen en regelingen.
De opleiding onderkent dat er nog stappen moeten worden gezet om de verbeteringen te consolideren .Daarnaast hebben de huidige afstudeerders extra tijd en begeleiding nodig om de studie af te ronden. Het college van bestuur en de opleiding zeggen toe dat de verbeteringen verder worden doorgezet en dat studenten waar mogelijk hulp zullen krijgen om de voor hen ontstane problemen op te lossen.

De centrale vraag waarover het panel moet oordelen wordt echter positief beantwoord. Het hbo-bachelor niveau van de opleiding is aantoonbaar voldoende geborgd. Er is door de opleiding veel energie gestopt in het verhogen van de norm.

Den Haag, 7 november 2013

Namens het panel voor de beoordeling van standaard 16 van de hbo-bachelor Commerciële Economie van Hogeschool Inholland,

Mr. O.G. Brouwer
(voorzitter)

F.J.M. Wamelink
(secretaris)

Dr. J.M.H.M. Willems
(vicevoorzitter)

2 Voorgeschiedenis

Commerciële Economie (CE) onderging in het voorjaar van 2012 een uitgebreide opleidingsbeoordeling in het kader van het advies aan de toenmalige staatssecretaris van onderwijs, cultuur en wetenschap over het intrekken van de accreditatie van deze opleiding. Naast CE ondergingen de opleidingen Bedrijfseconomie (BE), Vrijetijdsmanagement (VTM) en Media en Entertainment Management (MEM) dezelfde toetsing.

De staatssecretaris had de NVAO om dat advies gevraagd in reactie op de geconstateerde tekortkomingen in het inspectieonderzoek en de beoordeling van de borging van het eindniveau door de commissie Dunnewijk (Beleidsreactie 20 mei 2011 [1]).

De panels die de uitgebreide opleidingsbeoordeling bij de opleidingen BE, VTM, CE en MEM hebben uitgevoerd, onder leiding van O.G. Brouwer, constateerden dat de hbo-bacheloropleiding Bedrijfseconomie en de hbo-bacheloropleiding Vrijetijdsmanagement van Hogeschool Inholland van voldoende kwaliteit zijn (NVAO Panelrapporten BE en VTM, 19 juni 2012). De opleidingen Bedrijfseconomie (BE) en Vrijetijdsmanagement (VTM) worden op alle zestien standaarden als tenminste 'voldoende' beoordeeld. De panels concluderen dan ook dat deze opleidingen aan de accreditatie-eisen voldoen.
In de Beleidsreactie advies NVAO m.b.t. kwaliteit en niveau van BE, VTM, CE en MEM bij Hogeschool Inholland (11 juli 2012[2]) constateert de staatssecretaris dat er geen reden is om de accreditatie van deze beide opleidingen in te trekken.

De NVAO concludeert op basis van het oordeel van de panels dat de hbo-bacheloropleiding Commerciële Economie en de hbo-bacheloropleiding Media en Entertainment Management niet voldoen aan alle standaarden van de NVAO; deze opleidingen voldoen aan 15 van de 16 standaarden. Op de onderwerpen beoogde eindkwalificaties, programma, personeel, voorzieningen en interne kwaliteitszorg constateerden de panels dat de opleidingen van ten minste voldoende kwaliteit zijn. Wat betreft standaard 16 'toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties' beschikken de opleidingen wel over een adequaat systeem van toetsing, maar de opleidingen konden nog niet aantonen dat gewaarborgd wordt dat afgestudeerden de beoogde eindkwalificaties hebben gerealiseerd. In genoemde beleidsreactie van 11 juli 2012 besluit de staatssecretaris tot een 'verbeterperiode' van een jaar, gezien de verbeteringen die de panels waarnemen en het vertrouwen dat door de panels wordt uitgesproken dat de opleidingen binnen een jaar op het gewenste hbo-bachelorniveau zullen worden gebracht en dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd en geborgd. Daarbij speelt een rol dat de NVAO in vergelijkbare situaties bij accreditatiebesluiten eveneens een herstelperiode zou hebben toegekend.

De staatssecretaris formuleert in de beleidsreactie de opdracht als volgt:
"In september 2013 beoordeelt de NVAO de opleidingen Commerciële Economie en Media en Entertainment Management van Hogeschool Inholland op standaard 16, de enige

[1] Kamerstukken II 2010/11, 31 288, nr 167, p.4.
[2] Kamerstukken II , 31 288 Hoger Onderwijs-, Onderzoek- en Wetenschapsbeleid; Nr. 304 Brief van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, Den Haag, 11 juli 2012.

standaard waarop beide opleidingen nu nog onvoldoende scoren. Op basis van dat NVAO-oordeel besluit ik of ik definitief afzie van het intrekken van de accreditatie".
Aangezien in de beoordeling in 2012 is vastgesteld dat de opleidingen beschikken over een adequaat systeem van toetsing beperken de panels zich tot de kwaliteit van de eindwerken.

3 Werkwijze panel

3.1 Samenstelling panel

De NVAO heeft een panel vastgesteld met volgende samenstelling:

- mr. O.G. (Olchert) Brouwer (voorzitter), voormalig voorzitter van het college van bestuur van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten (2005-2011), voormalig vicevoorzitter van de NVAO (2002-2005) en voormalig voorzitter college van bestuur van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (en rechtsvoorgangers) (1988-2002);
- dr. J.M.H.M. (Jos) Willems (vice-voorzitter), voormalig lid college van bestuur van Hogeschool Zuyd (2002-2010) en voormalig directeur IOWO (1994-2002);
- H. (Harry) Donker MEd, opleidingsmanager Commerciële Economie en Small Business & Retailmanagement, Christelijke Hogeschool Windesheim;
- Dr. G. (Gerrita) van der Veen, lector Marketing, Marktonderzoek en Innovatie, Hogeschool Utrecht en partner bij marketingadviesbureau HIGHvalue;
- Lic. P. (Pieter) Sprangers, eigenaar adviesbureau Domo de refontiro en voormalig departementshoofd Handelswetenschappen van Plantijn Hogeschool Antwerpen;
- A.J. (Arie) van Scheepen, recent afgestudeerd als student Energietechnologie Hogeschool Utrecht (student-lid)

Om de consistentie in de beoordeling te waarborgen is dit panel gelijk aan het panel dat in het voorjaar van 2012 de uitgebreide opleidingsbeoordeling bij de opleidingen heeft uitgevoerd.

Het panel is voor deze beoordeling door de NVAO geïnstalleerd op een voorbereidende bijeenkomst van 22 mei 2013 samen met de commissie Media en Entertainment Management. Het operationele voorzitterschap heeft bij de beoordeling van de opleiding Media en Entertainment Management gelegen bij de heer Brouwer. Bij de beoordeling van de opleiding Commerciële Economie is de heer Willems als voorzitter opgetreden. Willems en Brouwer zijn bij de beoordeling van beide opleidingen aanwezig geweest.

Bijlage 1 bevat de curricula vitae van de panelleden.

Het panel werd bijgestaan door drs. F. (Frank) Wamelink, beleidsmedewerker NVAO, procescoördinator en secretaris.

3.2 Opdracht aan het panel

De NVAO heeft de volgende opdracht aan het panel verstrekt. De taak van de commissie vloeit voort uit de brief van de staatssecretaris aan de Kamer:
"In september 2013 beoordeelt de NVAO de opleidingen Commerciële Economie en Media en Entertainment Management van Hogeschool Inholland op standaard 16, de enige standaard waarop beide opleidingen nu nog onvoldoende scoren. Op basis van dat NVAO-oordeel besluit ik of ik definitief afzie van het intrekken van de accreditatie".

De panels beperken zich daarbij tot het vaststellen van het 'gerealiseerd niveau' om dat bij de vorige beoordeling al is vastgesteld dat de opleidingen beschikken over een adequaat stelsel van toetsing.

De set te beoordelen eindwerken is daarbij afgebakend tot voornamelijk de afstudeerwerken van 4e jaars studenten die in september 2012 met hun afstudeertraject zijn gestart. Dit zijn de studenten die maximaal van de verbeteringen in het afstudeertraject en de opleiding hebben kunnen profiteren.

3.3 Voorbereiding

Voorbereidingsbijeenkomst
Het panel heeft op 22 mei 2013 een voorbereidingsbijeenkomst gehouden. Deze voorbereidingsbijeenkomst is gecombineerd met het panel voor de opleiding Media en entertainment management. Tijdens de voorbereidingsbijeenkomst heeft het panel de werkwijze en het tijdpad vastgesteld. De panels hebben een nadere toelichting gekregen op de inrichting van het afstudeertraject en de gehanteerde beoordelingscriteria. Deze toelichting is verzorgd door vertegenwoordigers van de opleidingen MEM en CE. Dit onderdeel was in de eerste plaats informatief als onderdeel van de voorbereiding van de panels.

Het panel heeft met name aandacht besteed aan de criteria voor de beoordeling van de eindwerken. Daarbij zijn de eigen Dunnewijk-criteria[3] gelegd naast de criteria die de opleidingen hanteren. Het panel heeft besloten om de Dunnewijk-criteria te hanteren bij de beoordeling. Het panel is vertrouwd met die criteria uit de eerdere beoordelingen en van het panel wordt gevraagd om een eigen maatstaf te hanteren om vast te stellen dat de eindwerken hbo-waardig zijn. Het panel wil daarmee beslist niet zeggen dat de Dunnewijk criteria beter zijn dan de criteria die de opleiding hanteert. Het panel heeft vastgesteld dat er geen doorslaggevende verschillen bestaan tussen de criteria van het panel en van de opleidingen. Voor de taak van het panel, en omdat het panel eerder met deze criteria heeft gewerkt, waren de Dunnewijk criteria meer geschikt.

Het panel heeft een vereenvoudigd beoordelingsformulier besproken en daarin, mede naar aanleiding van het gesprek met de opleiding, enkele kleine wijzigingen doorgevoerd (zie bijlage 4).

Beoordeling van de eindwerken
Conform de 'Richtlijn beoordeling afstudeerwerken' van de NVAO een steekproef van twintig eindwerken getrokken. Die werden in overeenstemming met de richtlijn over locaties en varianten verdeeld en tevens is gezorgd voor een goede spreiding over hoge en lage waarderingen van de eindwerken door de opleiding.

De set te beoordelen eindwerken is daarbij afgebakend tot voornamelijk de afstudeerwerken van 4^{e}jaars studenten die in of na september 2012 met hun afstudeertraject zijn gestart. Dit zijn de studenten bij wie zichtbaar zou moeten zijn dat de eisen aan het eindniveau voldoende aangescherpt zijn.

---

[3] De 'Dunnewijk criteria' worden toegelicht in het Rapport van Bevindingen NVAO-Commissie Onderzoek Hogeschool Inholland ('Rapport Dunnewijk') van 26 april 2011, Bijlage 2: Toetsingskader NVAO-onderzoekscommissie.

De eindwerken in de steekproef zijn in één ronde volgens het vier-ogen-principe beoordeeld. Ieder eindwerk is gelijktijdig door twee panelleden beoordeeld. Die oordelen zijn pas na deze eerste ronde vergeleken. Daarnaast zijn er zijn nadere afspraken gemaakt om tot afstemming te komen in die gevallen dat panelleden tot verschillende oordelen komen en wanneer sprake is van een onvoldoende oordeel.

Het panel heeft ter voorbereiding op het locatiebezoek enkele eindwerken aangewezen waarover het meer in detail met de opleiding van gedachten wilde wisselen.
Van deze eindwerken heeft het panel het inhoudelijk commentaar bij de eindwerken ter beschikking gesteld aan de opleiding ter voorbereiding op het gesprek.

3.4 Locatiebezoek

Op 25 september 2013 heeft het locatiebezoek aan de opleidingen plaatsgevonden. Als onderdeel van het locatiebezoek hebben de panels CE en MEM op 24 september een open spreekuur gehouden. Tijdens het open spreekuur kregen studenten de gelegenheid om te reflecteren op het afstudeertraject. Alle studenten van MEM en CE hebben via de nieuwsbrief van de opleidingen een uitnodiging ontvangen. Studenten konden zich vertrouwelijk aanmelden voor dit spreekuur bij de NVAO. De gesprekken hebben plaatsgevonden op het bureau van de NVAO. Het panel heeft negen aanmeldingen voor het spreekuur ontvangen.

De panels hebben eveneens van beide studentenkoepels ISO en LSVb het verzoek ontvangen voor een gesprek met de panels. Dit verzoek kwam voort uit het aantal klachten dat de koepels hebben ontvangen over de problemen die studenten ondervinden als gevolg van de veranderingen bij Inholland. Het gesprek met de studentenkoepels heeft eveneens op 24 september plaatsgevonden. Dit komt later in het rapport terug (zie paragraaf 5.3 Aanvullende Bevindingen).

Op verzoek van het panel heeft de opleiding een ‘Verantwoordingsdocument’ opgesteld waarin wordt beschreven welke maatregelen zijn genomen om het eindniveau beter te waarborgen en te voldoen aan de voorwaarden die door de staatssecretaris van onderwijs, cultuur en wetenschappen werden gesteld. Daarnaast wordt een overzicht gegeven van de aantallen studenten die zijn aangevangen met het afstudeertraject, de herkansingen en de afstudeerders. De panelleden hebben de verantwoordingsdocumenten bestudeerd.

Tijdens het locatiebezoek heeft het panel gesprekken gevoerd met: het management van de opleiding; beoordelaars en begeleiders van de scripties; leden van de examencommissie en studenten.

3.5 Totstandkoming rapport

Na afloop van het locatiebezoek heeft het panel de bevindingen onderling besproken en vertaald naar voorlopige conclusies. De secretaris heeft op basis hiervan een conceptrapport opgesteld dat aan de panelleden is voorgelegd voor commentaar. Vervolgens heeft het panel dit concept van commentaar voorzien, waarna de definitieve tekst is vastgesteld.

In het kader van de hoor/wederhoorprocedure is het conceptrapport op 28 oktober 2013 voorgelegd aan Inholland om feitelijke onjuistheden te signaleren.

Dit heeft geleid tot enkele correcties. Hierna heeft het panel het definitieve panelrapport vastgesteld en aangeboden aan de NVAO op 7 november 2013.

4 Beschrijving van de opleiding

4.1 Algemeen

Instelling:	Hogeschool Inholland
Opleiding:	hbo-bachelor Commerciële economie
Varianten:	voltijd, deeltijd en duaal
Locaties:	Haarlem, Diemen, Alkmaar, Rotterdam, Den Haag
Studieomvang (ECTS):	240 ECTS
Sector:	Economie

4.2 Profiel instelling

De Hogeschool Inholland biedt op acht locaties in Noord- en Zuid-Holland hoger beroepsopleidingen aan op tal van vakgebieden, van gezondheidszorg tot economie en van techniek tot onderwijs. Inholland telt een kleine 30.000 studenten, circa 2500 medewerkers en 29 lectoren.
De hogeschool is georganiseerd in zeven domeinen waarin het onderwijs is gepositioneerd en een aantal ondersteunende eenheden. De domeinen betreffen:

- Onderwijs, Leren en Levensbeschouwing;
- Techniek, Ontwerpen en Informatica;
- Communicatie, Media en Muziek;
- Gezondheid, Welzijn en Sport;
- Marketing, Toerisme en Vrijetijdsmanagement;
- Management, Finance en Recht;
- Agriculture.

4.3 Profiel opleiding

De opleiding Commerciële Economie (CE) maakt deel uit van het domein Marketing, Toerisme en Vrijetijdsmanagement (MTV). De opleiding is organisatorisch ondergebracht in het cluster Marketing management.

Stand van zaken in het CROHO 9 oktober 2013

Rotterdam	Voltijd	beoogde conversie naar brede bachelor Business Studies
	Deeltijd	sinds 2013 in afbouw
Diemen	Voltijd	sinds 2011 in afbouw
	Deeltijd	Idem
	Duaal	Idem
Alkmaar	Voltijd	beoogde conversie naar brede bachelor Business Studies
	Deeltijd	sinds 2013 in afbouw
Haarlem	Voltijd	beoogde conversie naar brede bachelor Business Studies
	Deeltijd	sinds 2013 in afbouw
Den Haag	Voltijd	sinds 2013 in afbouw
	Deeltijd	Idem
	Duaal	Idem

Alle deeltijdse en duale varianten worden afgebouwd. In 2014 wordt op vijf locaties de brede bacheloropleiding Business Studies aangeboden voor de instromende studenten. De ontwikkeling naar een brede bachelor heeft geen enkele implicatie voor deze beoordeling. Hierin is immers de bestaande situatie aan de orde.

5 Opleidingsbeoordeling

5.1 Standaard 16

De opleiding (….) toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Waarborgen van eindwerken op hbo-niveau
De belangrijkste en doorslaggevende indicator waarmee wordt aangetoond dat de opleiding de beoogde eindkwalificaties realiseert is de kwaliteit van de scripties. Het panel heeft daarom twintig eindwerken beoordeeld. Van de twintig beoordeelde scripties werden negentien scripties door twee panelleden en een scripties door drie panelleden beoordeeld.

Over het geheel genomen zijn de eindwerken duidelijk van betere kwaliteit dan in 2012. Het panel beoordeelde twaalf eindwerken als voldoende ,vijf eindwerken waren voldoende tot goed, een eindwerk behaalde een goed en het panel trof één zeer goed eindwerk aan. Uiteindelijk is slechts één eindwerk als onvoldoende beoordeeld. Daarbij wil het panel opmerken dat dit eindwerk zeker een aantal kwaliteiten demonstreert. De stappen van het onderzoek worden netjes doorlopen. Naar het oordeel van het panel schiet het werk echter op een paar punten nog tekort voor een hbo-bachelor eindwerk. Daarbij gaat het om een goede probleemanalyse, gedegen bronnenonderzoek en relevante conclusies die een antwoord vormen op de onderzoeksvraag.

Het panel is van oordeel dat het aantal goede eindwerken duidelijk hoger is. Ook is de systematiek en de gebruikte methodiek in de eindwerken erg verbeterd. De eisen zijn omhoog geschroefd en worden ook goed gehandhaafd. Het panel is niet geconfronteerd met duidelijk ondermaatse werken zoals bij de vorige beoordeling nog wel het geval was.

De eindcijfers die door de opleiding werden gegeven en de beoordeling door de panelleden komen in voldoende mate overeen. Het is wel opvallend dat de eindcijfers van de opleiding weinig uitschieters naar boven vertonen en gemiddeld zeer gematigd uitvallen.
Ook de beoordelingssystematiek en de feedback op de beoordelingen is verbeterd. Van alle beoordeelde eindwerken heeft het panel ook de ingevulde beoordelingsformulieren ontvangen. De ingevulde beoordelingsformulieren laten zien dat zorgvuldiger wordt beoordeeld. Het beoordelingsformulier is goed uitgewerkt. De verschillende beoordelingsaspecten worden systematisch van commentaar voorzien.

Met betrekking tot de opdracht aan het panel kan worden vastgesteld dat het eindniveau, zoals uit eindwerkstukken blijkt, nu voldoende is geborgd. In het algemeen is sprake van voldoende niveau en hbo-waardige afstudeerwerken.

De beoordeling van de verschillende deelaspecten die het panel op het beoordelingsformulier hanteert: Vraagstelling, Onderzoek, Conclusie en Presentatie (zie bijlage 4) is overwegend voldoende tot goed. Alleen bij het onderdeel Vraagstelling en bij het onderdeel Conclusies en aanbevelingen komen iets meer kritische opmerkingen van het panel naar voren. In die gevallen maakt het panel opmerkingen bij de analyse van de probleemstelling of worden de deelvragen niet voldoende uitgewerkt. Ook de mate waarin de context is beschreven roept in een enkel geval kritische kanttekeningen op. Bij het aspect Conclusies en aanbevelingen gaat het om enkele scripties waarbij de vraagstelling of deelvragen slechts ten dele worden beantwoord of de conclusies en aanbevelingen

onvoldoende logisch uit het onderzoek volgen. De conclusies kunnen daar diepgang of relevantie missen of onvoldoende actiegericht in aanbevelingen worden uitgewerkt. Deze kritische kanttekeningen van het panel nemen niet weg dat de eindwerken voldoen aan de eisen die gesteld mogen worden aan een hbo-bacheloropleiding.

Duurzame verankering van het hbo-niveau
In het ‘Verantwoordingsdocument Opleiding Commerciële Economie’ legt de opleiding verantwoording af over de verbeteringen die zijn doorgevoerd om een duurzame en blijvende verbetering van het niveau van eindwerken te realiseren. Het panel vindt het belangrijk om ook aan deze maatregelen aandacht te besteden omdat hier in de blijvende borging besloten ligt.

De opleiding geeft in het verantwoordingsdocument aan dat het werkt aan een gedragen en uitgewerkte visie op onderzoek. De opleiding heeft haar visie op toegepast onderzoek beschreven in de notitie: ‘Visie op praktijkgericht onderzoek en leerlijn: uitvoeren van onderzoek in het curriculum CE 2013-2017’. Deze visie is door de opleiding getoetst aan de uitgangspunten voor het hoger beroepsonderwijs, het landelijk competentieprofiel Commerciële Economie en de vraag vanuit het werkveld. De visie is geconcretiseerd in beoordelingscriteria. Het team werkt met deze vastgestelde beoordelingscriteria en komt tot onderlinge afstemming.

Het panel heeft aan de hand van het ‘verantwoordingsdocument’, het visiedocument, de afstudeerhandleiding, de ingevulde beoordelingsformulieren en de gesprekken met docenten en studenten, kunnen vaststellen dat de opleiding inspanningen doet om tot een goede afstemming te komen over de eisen waaraan hbo-bachelor waardige eindwerken moeten voldoen. Alle docenten die een rol hebben in de begeleiding van afstudeerscripties zijn getraind. Er hebben onder externe begeleiding intervisiebijeenkomsten plaatsgevonden waarin de scripties gezamenlijk zijn beoordeeld. De examinatoren worden ‘on-the-job’ getraind. Zij komen minimaal één keer per drie weken bij elkaar als centrale afstudeercommissie en bespreken en beoordelen groepsgewijs de onderzoeksvoorstellen en de afstudeerscripties aan de hand van vastgestelde criteria. Deze bijeenkomsten vinden plaats onder begeleiding van een deskundige op het terrein van onderzoeksmethodiek. Deze zogeheten ‘kalibreersessies’ bevorderen een gedragen professionele norm in het docententeam. De groep docenten die betrokken is bij het beoordelen van het afstudeertraject is in het huidige studiejaar beperkt tot 15 personen. Binnen de groep van beoordelaars vindt intervisie plaats. Door de intervisie groeit de normering naar elkaar toe. Waar verschil van inzicht bestaat vindt een professioneel gesprek plaats. Daar wordt intersubjectiviteit bereikt. De beoordelaars-docenten zijn enthousiast over deze werkwijze.

De opleiding heeft daarnaast de functies van begeleiding en beoordeling strikt gescheiden. De opleiding constateert zelf dat dit met zich meebrengt dat de beoordelaars een goede en zorgvuldige feedback moeten geven, zodat de begeleider en de student weten welke aanpassingen nodig zijn.

De opleiding kent eveneens een doorlopende onderzoekslijn van het eerste tot het vierde studiejaar. Deze doorlopende onderzoekslijn is gebaseerd op de onderzoeksvisie van de opleiding. Het panel heeft bij de voorgaande beoordeling reeds vastgesteld dat de onderzoeksleerlijn voldoende waarborgen biedt voor het realiseren van het hbo-niveau.

De derde- en vierdejaars studenten hebben de onderzoekslijn nog niet volledig doorlopen. Zij krijgen ondersteunende extra-curriculaire workshops, gericht op het ontwikkelen van onderzoeksvaardigheden. De vierdejaars krijgen ook extra begeleiding in het verwerven van een onderzoeksopdracht en het schrijven van het onderzoeksvoorstel en de scriptie.

De afstudeerfase is duidelijk gestructureerd in tien stappen met een heldere beschrijving van producten en deadlines. Dat begint met het schrijven en goedkeuren van een afstudeervoorstel. Vervolgens wordt het plan van aanpak uitgewerkt. In dit plan van aanpak wordt de vraagstelling uitgewerkt, een indicatie gegeven van de theorie die gebruikt wordt en wordt de onderzoeksmethode beschreven. De opleiding besteedt in de nieuwe situatie extra aandacht aan het plan van aanpak. Het plan van aanpak omvat een substantieel deel van het eindwerkstuk. Na de goedkeuring van het plan van aanpak voert de student het afstudeeronderzoek uit. Naast het eindwerk dat het product is van het afstudeeronderzoek moet de student ook een zelfevaluatieverslag inleveren.
Door de nadruk op de plannen van aanpak werken de studenten de vraagstelling en de onderzoeksopzet beter uit.

De begeleiding is geïntensiveerd. In de periode oktober-januari van het studiejaar 2012-2013 is op elke locatie een reeks workshops aangeboden aan alle studenten uit jaar vier en hoger. Er zijn op deze manier extra mogelijkheden geboden om onderzoeksvaardigheden te verwerven. Studenten maken daar niet altijd gebruik van. De studenten die er aan hebben deelgenomen zijn tevreden.
Vanaf januari 2013 is ondersteuning aangeboden in de vorm van (tweewekelijkse) intervisiebijeenkomsten. De begeleiding van de studenten wordt met ingang van collegejaar 2013 georganiseerd in afstudeerkringen.
De opleiding heeft het aantal uren voor docenten in het afstudeertraject uitgebreid van 18 tot 24 uur per student. Zolang als nodig wordt het aantal van 24 uur per student gehandhaafd. Het panel heeft kunnen vaststellen dat de studenten ook ervaren dat er meer begeleiding beschikbaar is.

5.2 Conclusie

Het eindniveau is geborgd, zoals blijkt uit de eindwerken, en er is een positieve ontwikkeling zichtbaar. De maatregelen resulteren in een systematisch leerproces. Daarmee is de tekortkoming op standaard 16 weggenomen, die werd geconstateerd bij de uitgebreide opleidingsbeoordeling van het panel in het voorjaar van 2012. De opleiding heeft daarmee het noodzakelijk herstel gerealiseerd. Alle standaarden worden nu positief beoordeeld, de opleiding is accreditatiewaardig.

Het eindniveau is voldoende geborgd, maar er gaat volgens de studenten veel mis in het proces van afstuderen, en dan met name bij de huidige afstudeerders die achterstanden moeten inlopen. Dit rechtvaardigt om aandacht te vragen voor de problemen van deze groep studenten. In de paragraaf ‘Aanvullende bevindingen’ wordt dit verder uitgewerkt.

De centrale vraag waarover het panel moet adviseren wordt positief beantwoord. Er is door de opleiding veel geïnvesteerd in het verhogen van de norm. Het eindniveau van de opleiding is aantoonbaar voldoende geborgd.

5.3 Aanvullende bevindingen

Hieronder wordt aandacht besteed aan een aantal signalen die naar voren zijn gekomen over problemen rond het afstuderen voor de huidige afstudeerders. Die problemen zijn met name door studenten tijdens het spreekuur naar voren gebracht. Ook de studentenkoepels LSVb en ISO hebben het panel geïnformeerd over klachten die zij hebben ontvangen. Het panel heeft daarnaast een gesprek gevoerd met het College van Bestuur van Inholland over de problemen en tijdens het locatiebezoek vragen gesteld naar aanleiding van de bevindingen. Zowel het college als de opleiding herkennen de problematiek en trekken daaruit terecht de conclusie dat ook in de komende jaren aanhoudende aandacht nodig is, zowel om het niveau te consolideren als om de huidige afstudeerders die achterstanden moeten wegwerken verder te begeleiden bij het afstuderen.

In het algemeen waarderen de studenten het verhogen van de eisen. Het diploma moet immers hbo-waardig zijn. Studenten ondervinden ook dat het allemaal een stuk strenger is geworden. De huidige afstudeerders voelen zich niet voldoende voorbereid op de nieuwe eisen en ervaren een aantal problemen door het veranderingsproces..

Verschillende studenten brengen in het spreekuur naar voren dat er onduidelijkheid bestaat over de eisen. Docenten, begeleiders en beoordelaars komen tot uiteenlopende beoordelingen van hetzelfde werk. Er zit naar de indruk van sommigen studenten weinig lijn in de beoordelingen, voor het gevoel van de studenten is het telkens iets anders. Dat leerproces wordt herkend door de opleiding en de instelling. Op dit moment is een betere afstemming gerealiseerd. De afstudeercommissie is trots op wat is bereikt. Naar het oordeel van studenten die het panel sprak hebben de docenten in het afgelopen jaar een veel duidelijker beeld gekregen bij hoe er beoordeeld moet worden. Ook vinden de studenten dat de feedback duidelijker is geworden.

Studenten hebben last gehad van de wijzigingen in de regelingen rond de plannen van aanpak. De studenten hebben te maken gekregen met nieuwe eisen, en moeten dan verbeteringen doorvoeren. Het oude plan van aanpak was niet meer bruikbaar. Ouder werk of deelonderzoek kan afgewezen worden op grond van deze nieuwe eisen. Studenten ervaren ook communicatie- en organisatieproblemen. Aanpassingen komen laat of niet door en het toewijzen van begeleiders verloopt moeizaam. Studenten hebben naar eigen zeggen een half jaar vertraging opgelopen doordat de afstudeerhandleiding te laat werd gepubliceerd.
De opleiding merkt wel op dat de studievertraging niet volledig aan het afstudeertraject kan worden toegeschreven. Daar komt volgens de opleiding bij dat de plan-van-aanpakfase nu wel lang is als gevolg van de hogere eisen. Dat betaalt zich echter weer uit doordat de scripties vervolgens ook snel kunnen worden voltooid.

Een deel van de studenten is van oordeel dat de feedback op de ingeleverde eindwerken te laat komt. Andere studenten zijn tevreden over de feedback en kunnen gericht aanpassingen doorvoeren en het plan van aanpak goedgekeurd krijgen.

In de afstudeerfase lopen studenten vertragingen op. Dat geldt ook voor studenten die de opleiding verder vlot hebben doorlopen. Een grote groep studenten vindt het niet goed te begrijpen dat plannen van aanpak en eindwerken zo vaak worden afgekeurd, het gaat volgens de studenten om vier, vijf of een enkele keer zelfs acht maal. Uit de cijfers van studiejaar 2012-2013 blijkt dat van de honderd plannen van aanpak slechts 12% bij de

eerste beoordeling zijn goedgekeurd. Voor sommige studenten is het afstuderen hiermee een uiterst moeilijk traject geworden. Dat blijkt uit het gegeven dat van die 100 plannen van aanpak 63% na drie beoordelingen nog steeds onvoldoende wordt beoordeeld. Van de ingeleverde eindwerken is 11% in eerste instantie goedgekeurd. Bijna 50% is na drie beoordelingen nog steeds onvoldoende.

De instelling signaleert dat er sprake is van een zeker professionele verkramping binnen de opleiding, waardoor voorzichtig wordt omgegaan met goedkeuring van afstudeerplannen en -werkstukken. Die voorzichtigheid is ontstaan door de grote druk die nu wordt gelegd op het handhaven van het niveau. De huidige afstudeerders hebben daar onmiskenbaar hinder van ondervonden doordat zij geconfronteerd werden met hogere eisen en achterstanden moeten inlopen, maar ook omdat zij te maken kregen met veranderende maar soms ook voor hen onduidelijke eisen en regelingen. De studenten herkennen in de ontwikkelingen echter wel een opgaande lijn. Er wordt hard gewerkt om met het docententeam een gezamenlijke norm te creëren.

Een deel van de problemen die de studenten naar voren brengen is onvermijdelijk in een periode van transitie en verhoging van de normen. De opleiding moet onder grote externe druk een verhoging van het eindniveau tot stand brengen. Dat kan niet anders dan door de eisen drastisch te verhogen en veeleisend te zijn naar de studenten. Het is onvermijdelijk dat huidige afstudeerders een achterstand moeten inhalen en dat van hen een andere betrokkenheid bij de opleiding wordt gevraagd.

De opleiding kiest compromisloos voor kwaliteit. De opleiding moet hbo-waardig zijn. Dat heeft wel als consequentie dat de rendementen achteruit zijn gelopen en studievertraging ontstaat.

Het panel suggereert om nu even pas op de plaats te maken wat betreft het veranderen van de structuren en de regelingen en nu met name aandacht te besteden aan vorming van professionaliteit en het opdoen van vakbekwaamheid.
De opleiding neemt daarbij een bijzondere verantwoordelijkheid voor de studenten die nog een gerede kans hebben om af te studeren door afstudeerbegeleiding en andere ondersteuning aan te bieden bij het wegwerken van de achterstanden.

De instelling heeft toegezegd dat vanuit het profileringsfonds een mogelijkheid wordt geschapen voor financiële ondersteuning

Het panel suggereert om de begeleidingsarrangementen voor de verschillende cohorten nog eens tegen het licht te houden. Waarschijnlijk is een aanpak gestoeld op individueel maatwerk effectiever.

Zoals gezegd, de studenten ondersteunen de aanscherping van de eisen en de verhoging van het niveau. Alle studenten willen een hbo-waardig diploma. Het panel is er door de opleiding en het college van bestuur van overtuigd dat het niveau ook zal worden gehandhaafd. De maatregelen die de opleiding heeft genomen om de borging van het eindniveau te borgen hebben geresulteerd in eindwerken van aantoonbaar hbo-bachelor niveau.

De herstructurering van opleiding en continuering van de verbeterstrategie van de opleiding geven het panel vertrouwen dat de rendementen zullen verbeteren en de problemen in de afstudeerfase zullen worden weggenomen wanneer het transformatieproces in de komende jaren volledig zijn beslag krijgt en generaties studenten gaan afstuderen die ten volle van de aanpassingen in het curriculum hebben kunnen profiteren.

6 Overzicht oordelen

Onderwerp	Standaarden	Oordeel
1 Beoogde eindkwalificaties	1. De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen	V (1)
2 Programma	2. De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk	V (1)
	3. De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken	V (1)
	4. De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken	V (1)
	5. Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten	V (1)
	6. Het programma is studeerbaar	V (1)
	7. De opleiding voldoet aan wettelijke eisen met betrekking tot de omvang en de duur van het programma	V (1)
3 Personeel	8. De opleiding beschikt over een doeltreffend personeelsbeleid	V (1)
	9. Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma	V (1)
	10. De omvang van het personeel is toereikend voor de realisatie van het programma	V (1)
4 Voorzieningen	11. De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma	V (1)
	12. De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten	V (1)
5 Interne kwaliteitszorg	13. De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen	V (1)
	14. De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan de realisatie van de streefdoelen	V (1)
	15. Bij de interne kwaliteitszorg zijn de opleidings- en examencommissie, medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken	V (1)
6 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	16. De opleiding beschikt over een adequaat system van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.	V (2)
Algemene conclusie		V (3)

1) op grond van de beoordeling in het voorjaar van 2012
2) op grond van de beoordeling van het afstudeerniveau in 2013
3) conclusie aan de hand van beoordelingen in 2012 en 2013

E = excellent G = goed V = voldoende O = onvoldoende

Bijlage 1: Samenstelling panel

mr. O.G. (Olchert) Brouwer (voorzitter)
Olchert Brouwer studeerde theologie en rechten aan de Rijksuniversiteit Leiden. Van 1988 tot 2002 was hij voorzitter van het college van bestuur van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen en haar rechtsvoorgangers. Vanaf de start in de zomer van 2002 tot 1 februari 2005 was hij vice-voorzitter van de Nederlands-Vlaamse Accreditatie Organisatie (NVAO i.o.). Van 2005 tot 2011 was hij voorzitter van het college van bestuur van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten.

dr. J.M.H.M. (Jos) Willems (vicevoorzitter)
Jos Willems studeerde psychologie aan de Katholieke Universiteit Nijmegen en promoveerde daar in 1987 op het proefschrift “Studietaken als instructiemiddel: Een onderzoek naar de sturende werking van opdrachten bij studieteksten vanuit een informatietheoretisch kader”. Hij was van 1974 tot 2002 werkzaam bij het IOWO als adviseur en onderzoeker in het hoger onderwijs op het terrein van onderwijsvernieuwing en kwaliteitszorg. De laatste acht jaren daarvan was hij directeur van het IOWO. Jos Willems heeft deel uitgemaakt van verschillende visitatiecommissies in het wo en het hbo en is tevens lid geweest van een vijftiental panels van de Dutch Validation Council (DVC) ten behoeve van de accreditering van masteropleidingen in het hbo. Daarnaast was hij ook adviseur van de DVC met betrekking tot de inrichting van hun accrediteringsprocedure. Van februari 2002 tot december 2010 was Willems lid van het college van bestuur van de Hogeschool Zuyd met als portefeuilles Onderwijs, Onderzoek, Studentenzaken en Kwaliteitszorg. In die periode is hij ook lid geweest van de accreditatiecommissie voor lerarenopleiding Secundair onderwijs in Vlaanderen.

H. (Harry) Donker MEd
Harry Donker heeft gedurende 21 jaar carrière gemaakt op diverse verkoop-, marketing- en managementfuncties in het bedrijfsleven bij onder meer Storck B.V, General Biscuits, Royal Talens, Superjouet en Friesche Vlag.Vanaf augustus 2003 is hij werkzaam in het hoger onderwijs, allereerst als docent en teamleider in duaal onderwijs bij Stenden Hogeschool en vanaf oktober 2007 bij de Christelijke Hogeschool Windesheim te Zwolle als opleidingsmanager van de opleidingen Commerciële Economie en Small Business & Retailmanagement. Hij is de vertegenwoordiger voor de opleidingen Commerciële economie binnen het domeinoverleg Commerce. Nima C en de Master of Education zijn de hoogst genoten opleidingen.

lic. P. (Pieter) Sprangers
Pieter Sprangers studeerde 'toegepaste economische wetenschappen' aan de Universiteit van Antwerpen en behaalde een bijkomende 'master in publiek management' aan de Universiteit Antwerpen Management School. Hij is voormalig departementshoofd Handelswetenschappen van Plantijn Hogeschool Antwerpen. Hij heeft nu een eigen adviesbureau: Domo de refontiro en publiceert over modernisering in het onderwijs. Tevens is deeltijds docent aan de Karel de Grote Hogeschool Antwerpen en de Universiteit Antwerpen.

dr. G. (Gerrita) van der Veen
Gerrita van der Veen is lector Marketing, Marktonderzoek & Innovatie aan Hogeschool Utrecht. Daarnaast is zij partner bij marketingadviesbureau HIGHvalue in Amsterdam en

bestuurslid sectie onderwijs binnen MOA, Center for Marketing Intelligence & Research. Gerrita van der Veen is van huis uit sociaal psycholoog, afgestudeerd en gepromoveerd aan de Vrije Universiteit te Amsterdam. Zij heeft ruim twintig jaar ervaring in (marketing-) research en is eerder werkzaam geweest bij onder meer Synovate (en zijn voorgangers), SWOKA, Instituut voor strategisch consumentenonderzoek, de Vrije Universiteit en het CNV. Zij heeft gewerkt voor zowel nationale als internationale opdrachtgevers in diverse bedrijfssectoren, waaronder financiële dienstverlening, FMCG en retail.

A.J. (Arie) van Scheepen (student-lid)
Arie van Scheepen is sinds 2008 student Hogere Energie Technologie aan de Hogeschool Utrecht en in 2012 afgestudeerd. Buiten zijn studie vervulde hij meerdere functies bij de hogeschool. Eerst bij de studievereniging als vicevoorzitter en coördinator buitenlandexcursies, later als voorzitter van zowel de opleidingscommissie als de facultaire medezeggenschapsraad. Vanuit deze nevenactiviteiten is hij goed op de hoogte van medezeggenschapsstructuren en het hanteren van het spanningsveld tussen beleidsmaatregelen en de praktische vertaling daarvan binnen opleidingen van hoger onderwijsinstellingen.

Alle panelleden hebben een onafhankelijkheids- en onpartijdigheidsverklaring ingevuld en ondertekend.

Het panel werd bijgestaan door drs. Frank Wamelink, beleidsmedewerker NVAO, procescoördinator en secretaris.

Bijlage 2: Programma locatiebezoek

dinsdag 24 september

Locatie van de gesprekken: Bureau van de NVAO, Parkstraat, Den Haag.

Open spreekuur: individuele gesprekken van 10 minuten op afspraak gedurende de hele dag.

Gesprek van een half uur met vertegenwoordigers van de studentenkoepels ISO en LSVb.

Avond: gesprek met het college van bestuur van Inholland, locatie: Theresiastraat, Den Haag.

woensdag 25 september

Locatie van de gesprekken: Hogeschool Inholland, Theresiastraat Den Haag,

10.00 -10.30 uur Ontvangst en vooroverleg panel Commerciële Economie
10.30-11.00 uur Directie Commerciële Economie
- Eric Westhoek (Directeur)
- Frank ’t Hart

11.00-11.30 uur Begeleiders en beoordelaars Commerciële Economie
- Frans de Swart,
- Astrid de Jong,
- Monique Smulders,
- Lilian Leijen,
- Frank Slisser,
- René Arends,
- Niek Eijkemans,
- Patty van Asselt,
- Schelte Beltman.

11.30-11.45 uur pauze

11.45-12.15 uur Examencommissie Commerciële Economie
- John van Latum
- Ellen van Fulpen
- Marja Hofman

12.15-12.45 uur Studenten Commerciële Economie
- Sabine van der Vlugt

- Tom Driehuis
- Francis van Norde
- Mirjam van de Kar
- Thomas Mensink
- Ibrahim Alaoui Chifri

12.45-13.30 uur Lunchpauze en nabespreking

Bijlage 3: Overzicht van bestudeerde documenten

Informatiedossier opleiding/instelling

- Verantwoordingsdocument opleiding Commerciële Economie, Inholland, september 2013
- In 10 stappen naar je diploma, Het afstudeertraject 2012-2013, opleiding Commerciële Economie, februari 2013 (Afstudeerhandleiding CE)
- Beoordelingsformulieren Afstuderen CE

Tevens diverse kengetallen en overzichten van studenten

1.

Bijlage 4: Beoordelingsformulier

Beoordelingsformulier eindwerken NVAO-panel opleidingsbeoordeling CE	
Opleiding	
Naam student	
Titel Eindwerk	
Naam panellid	
Datum	…… - …… - 2013
Eindoordeel	Onvoldoende / Voldoende / Goed / Zeer Goed[4]

A. Vraagstelling, probleemstelling en context Aandachtspunten: - Er is een heldere en afgebakende probleemstelling, - De onderzoeksdoelen sluiten aan bij de probleemstelling, - De context van het afstudeerproject (bedrijf, sector, samenleving) is adequaat in kaart gebracht.
Opmerkingen m.b.t. de kwaliteit van deze onderdelen:
Globaal oordeel over de kwaliteit van "Vraagstelling, probleemstelling en context": *Onvoldoende / Voldoende / Goed / Zeer goed*

B. Onderzoek & analyse Aandachtspunten: - De onderzoeksopzet is helder beargumenteerd: de student verantwoordt consequent de keuze voor de juiste methoden en technieken. - De student heeft de gekozen onderzoeksopzet adequaat uitgevoerd. - Er is voldoende theoretische onderbouwing.

[4] Verwijderen wat niet van toepassing is

- Uit de analyse blijkt creativiteit en het vermogen te conceptualiseren.
- Het bronnenonderzoek is adequaat uitgevoerd
- De dataverzameling is adequaat.

Opmerkingen m.b.t. de kwaliteit van deze onderdelen:

Globaal oordeel over de kwaliteit van "Onderzoek en analyse":
Onvoldoende / Voldoende / Goed / Zeer goed

C. Conclusies en aanbevelingen

Aandachtspunten:

- De vraagstelling wordt beantwoord. / Er worden conclusies getrokken aan de hand van het onderzoek.
- De conclusies zijn relevant voor de beroepspraktijk./ Er is een vertaalslag naar concrete (implementeerbare) aanbevelingen (indien van toepassing).
- Er vindt voldoende kritische reflectie / terugblik plaats op het uitgevoerde onderzoek
-

Opmerkingen m.b.t. de kwaliteit van deze onderdelen:

Globaal oordeel over de kwaliteit van "Conclusies en aanbevelingen":
Onvoldoende / Voldoende / Goed / Zeer goed

D. Presentatie

Aandachtspunten:

- Er is sprake van behoorlijk taalgebruik.
- Er is functioneel gebruik gemaakt van grafieken, tabellen en afbeeldingen.
- Het rapport voldoet aan de conventies voor verwijzingen naar andere bronnen.

Opmerkingen m.b.t. de kwaliteit van deze onderdelen:

Globaal oordeel over de kwaliteit van "Presentatie":
Onvoldoende / Voldoende / Goed / Zeer goed

Bijlage 5: Lijst met afkortingen

BBA	Bachelor of Business Administration
BoKS	Body of Knowledge and Skills
BSA	Bindend Studieadvies
BVC	Beroepenveldcommissie
CE	Commerciële Economie
CROHO	Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs
ECTS	European Credit Transfer System
havo	hoger algemeen voortgezet onderwijs
hbo	hoger beroepsonderwijs
HEO	Hoger economisch onderwijs
IPOP	Individueel persoonlijk ontwikkelingsplan
mbo	middelbaar beroepsonderwijs
MTV	Domein Marketing, Toerisme en Vrijetijdsmanagement
MFR	Domein Management Finance en Recht
NSE	Nationale Studentenenquête
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
OER	Onderwijs- en examenregeling
OSC	Onderwijs Service Centrum
PCM	Performance & Competence Management
SLB	studieloopbaanbegeleiding
WHW	Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek

Het panelrapport is tot stand gekomen in opdracht van de NVAO met het oog op het advies van de NVAO aan de staatssecretaris over intrekking van accreditatie Commerciële Economie van Hogeschool Inholland.

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)
Parkstraat 28
Postbus 85498 | 2508 CD DEN HAAG
T 31 70 312 23 30
F 31 70 312 23 01
E info@nvao.net
W www.nvao.net

Aanvraagnummer P00175